Ulaagaalee (Sharxiwwan) Tawbaa

Description

Sharxiwwan (Ulaagaalee) Tawbah

Kutaalee darban keessatti waaâ€™ee tawbah fi istighfaara fi faaydaalee isaanii ilaalaa turreera. Namni hiikaa fi faaydaa isaanii erga beeke, jireenya ofii jijjiruu fi sirreessuf tawbah fi istighfaaran tarkaanfi ni jalqaba. â€œHanga yoomi dukkanaa fi dhiphinna keessa jiraadhaa? Hanga yoomi baâ€™aa badii baadha!â€• jechuun dukkana fi dhiphinna keessa bahuuf, baâ€™aa badii ofirraa buuse boqonnaa fi tasgabbii argachuuf ni tattaafata. Namni erga haala kanaan tarkaanfi jalqabe, firii yaade argachuuf uulaagaleen guuttamuu qaban ni jiru. Ulaagaalee kanniin yoo hin guutin abdii kutuun karatti hafuu dandaâ€™a. Jalqaba, ulaagaalee ykn sharxiwwan jechuun wanti tokko sirrii taâ€™uu fi buâ€™aa buusuf wantoota ykn haala-dureewwan guuttamuu qabaniidha. Tawbaan qulqulluun Rabbiin biratti fudhatamu qabdu fi buâ€™aa namaaf buustu sharxiiwwan armaan gadii qabdi:

1-Ikhlaasa qabaachu

Jechi **Iklaasa (Ø¥Ø®Ù„Ø§Øµ)** jedhu, jecha â€œ**Akhlasa(Ø£ÙŽØ®Ù'Ù„ÙŽØµÙŽ)**â€• jedhu irraa kan fudhatameedha. Akhlasa jechuun qulqulleesse jechuudha. â€œAkhlasa sheyâ€™anâ€• yommuu jedhu â€œwanta tokko makaa irraa qulqullesse, dhinbiibeâ€• jechuu isaati. Akhlasa lillahi diinahu-Amanti isaa Rabbiif qulqulleesse yommuu jedhu, â€œShirkii, na argaa fi na dhagahaa dhiiseâ€•[1] jechuu isaati. Kanaafu, Ikhlaasa jechuun Rabbitti dhiyaachuf qofa hojii gaggaarii hojjachuu fi niyyaa ofii na argaa, na dhagaha, dinqisiifannaa fi kkf irraa qulqulleessudha.

Rabbiin biratti hojiin tokko fudhatama argachuuf ikhlaasan kan hojjatamee taâ€™uu qaba. Kana jechuun gara Rabbii Oltaâ€™aatti dhiyaachu fi mindaa Isaa kajeelun kan hojjatamee taâ€™uu qaba. Akkasumas, makaa akka na argaa, na dhagahaa, fi kkf irraa kan qulqullaaâ€™e taâ€™uu qaba. Tawbaan hojii gaggaarii gara Rabbii Oltaâ€™aa ittiin dhiyaataniidha. Kanaafu, namni tokko yommuu tawbatu na argaaf, na dhagahaaf, ykn qabeenyaa argachuf osoo hin taâ€™in Rabbiif qofa jedhe tawbatu qaba. Yoo inni akkana godhe tawbaan isaa buâ€™aa guddaa isaaf buufti. Sababni isaas, Rabbiif jedhee yoo tawbate, ifaa fi dhoksaatti Inni na arga jedhee waan yaaduf, gara badii hin deebiâ€™u. Garuu namootaaf jedhee yoo tawbate, namoonni dhoksaatti isa arguu waan hin dandeenyef gara badiitti salphatti deebiâ€™a. Kuni immoo akka nama nafa dhiqate ofumaan dhoqqetti of gatuuti.

2- Badii irraa buqqaâ€™uu fi wanta bade fooyyessu

Akkuma kutaa darbe keessatti jenne tawbah jechuun badii irraa buqqaâ€™uun gara Rabbii (subhaanahu wa taâ€™aalaa) deebiâ€™uudha. Kanaafu, badii irraa buqqaâ€™uun ulaagaa tawbaati. Rabbiin ni jedha:

وَٱلَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا۟ فَٰحِشَةً أَوْ ظَلَمُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ ذَكَرُوا۟ ٱللَّهَ
فَٱسْتَغْفَرُوا۟ لِذُنُوبِهِمْ وَمَن يَغْفِرُ ٱلذُّنُوبَ إِلَّا ٱللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا۟
عَلَىٰ مَا فَعَلُوا۟ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٣٥﴾

â€œIsaan warra yeroo waan fokkataa hojjatan yookiin lubbuu ofii miidhan, Rabbiin yaadatanii badii isaanitiif araarama kadhataniidha. Rabbii malee eenyutu badii araaramaa? Isaan osoo beekanu waan hojjatanirra (badii ofitirra) kan hin turreedha.â€• Suuratu Aali-Imraan(3):135

Muttaqoonni (warroonni Rabbiin sodaatan) dogongoraan baditti kufuu dandaâ€™u. Erga badii xiqqaas taâ€™i guddatti kufanii booda dafanii Rabbiin yaadachuun gara tawbah fi istighfaara figu. Kana jechuun adabbii Inni warroota badii hojjataniif qopheessee fi waan gaarii warroota Isa sodaataniif waadaa galee yaadachuun dafanii badii irraa buqqaâ€™uun araarama kadhatan. Kanaafi itti aanse ni jedhe: â€œ**Isaan osoo beekanu waan hojjatanirra (badii ofitirra) kan hin turreedha.â€•** Namoonni akkanaa mindaan isaanii:

أُو۟لَٰٓئِكَ جَزَآؤُهُم مَّغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَنَّٰتٌ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا
ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَا ۚ وَنِعْمَ أَجْرُ ٱلْعَٰمِلِينَ ﴿١٣٦﴾

â€œIsaan sun mindaan isaanii araarama Gooftaa isaanii biraa taâ€™ee fi Jannata laggeen ishee jala yaatudha. Isaan ishee keessatti hafoodha.Mindaan hojjatootaa [Jannata taâ€™uun] waa tole. â€• Suuratu Aali-Imraan 3:136

Kanaafu, badii erga hojjate booda namni dafee badii sanirraa buqqaâ€™uun tawbate, araarama kadhate fi hojii gaarii hojjate, mindaan isaa guddaadha.

Badii irraa buqqaâ€™uu fi wanta darbe fooyyessu karaa sadiin ilaalun ni dandaâ€™ama:
1ffaaâ€“ Badiin inni hojjataa ture nafsee ofii kan miidhu yoo taâ€™e, dafee badii san irraa buqqaâ€™u. Fakkeenyaf, badii akka zinaa (sagaagalummaa), ribaa, alkooli, qumaari fi kkf irraa buqqaâ€™u.
2ffaaâ€“ Wanta isarratti dirqama taâ€™e kan dhiisu yoo taâ€™e, wanta san hojjachuu. Fakkeenyaf, salaata kan dhiisu yoo taâ€™e, salaata sirnaan salaatu.
3ffaa-Badiin inni hojjataa ture haqa namootaatin kan wal qabatu yoo taâ€™e, haqa isaanii deebisuufi.

Fakkeenyaf, wanta tokko nama jalaa yoo hate, wanta hate nama sanii deebisu qaba. Yoo nama san dhabe firoota isaati deebisuu. Yoo firootas dhabee sadaqaa kennudha. Kanaafu, namni haala kanaan badii irraa yoo buqqaâ€™ee fi hojii gaggaarii hojjachuun wanta bade yoo fooyyesse, Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa badii darbeef isa hin adabu.

Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aala) akkana jedha:

وَمَن تَابَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا فَإِنَّهُۥ يَتُوبُ إِلَى ٱللَّهِ مَتَابًا ﴿٧١﴾

â€œ**Namni tawbatee fi hojii gaarii hojjate, inni dhugumatti tawbaa gaariin gara Rabbii deebiâ€™ee jira.â€•** Suura al-Furqaan (25):71

3- Gaabbii

Namni badii hojjate gaabbiin itti dhagahamu qaba. Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan:
Ø§Ù„Ù†Ø¯Ù ØªÙˆØ¨Ø©
â€œGaabbiin tawbaadha.â€• Sunan Ibn Maajah 4252

â€œGaabbii fi of waqqasuun hundee tawbati.â€• Namtichi wanta hojjataa tureef yoo hin gaabbinii fi of hin ajiifatin, carraan inni hojii badaa sanitti deebiâ€™u baayâ€™ee guddaadha. Sababni isaas, gaabbi fi dhiphinni badii hojjataa turan san akka jibbanii fi irraa fagaatan nama taasisa. â€œMaal qaba osoo hojjachuu baadhe; kuni hojii badaa akkamiti! Maal taâ€™ee hojii kana raawwadhe, ammaan booda hojii akkanaatti nan deebiâ€™a? Gonkumaa itti hin deebiâ€™uâ€¦â€• jedhee yommuu of waqqasu, badii san akka hin dharraane fi itti hin deebine isa taasisa.

4- Gara badiitti akka hin deebine ijjannoo qabaachu

Kana jechuun badii irraa erga deebiâ€™e gara fuunduraatti goonkumaa itti hin deebiâ€™u jechuun ofitti haasawa. Kaayyoon kanaa, wanta isa jala darbe dhaqqabuu, wanta dhufu fooyyessu fi hanga duâ€™aatti wanta itti ajajamee hojjachuu fi wanta irraa dhoowwame dhiisu itti fufuudha. Jecha biraatiin hanga duâ€™aatti karaa qajeelaa qabachuudha. Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aala) akkana jedha:

وَإِنِّى لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا ثُمَّ ٱهْتَدَىٰ ﴿٨٢﴾

â€œ**Dhugumatti nama tawbatee, amanee, hojii gaggaarii hojjatee, sana booda [hanga duâ€™uu] karaa qajeela qabateef Ani akkaan Araaramadha.**â€• Suuraa Xaahaa 20:82

Kana jechuun dhugumatti nama kufrii, shirkii fi badii adda addaa irraa deebiâ€™e, qalbiin amane, qaamaan hojii gaggaarii hojjate, ergasii hanga duâ€™uu Islaama qabateef, dhugumatti Ani akkaan araaramaadha[2]. Akkaan araaramaa jechuun baayâ€™isee kan araaramuudha.

Namni hojii badaa duraan hojjate â€œGonkumaa itti hin deebiâ€™uâ€• jedhee yoo ijjaannoo qabaate fi tasa dogongoree hojii badaa san yoo hojjate, tawbaan isaa jalqabaa jalaa hin badu. Bakka kanaa hojii badaa haarawa hojjateef tawbah haarawa tawbachuun isarra jira[3].

Namni dogongoraan badii haarawa akkuma hojjatuun yoo dhugaan tawbatee fi araarama kadhate, Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa akka araaramuuf waadaa galee jira. Hadiisa al-Qudsi keessatti Rasuulli (SAW) akkana jechuun Rabbiin irraa gabaasan:
Gabrichi badii hojjatee â€œYaa Rabbii badii kiyya naaf araaramiâ€• jedhe. Rabbiin Tabaaraka wa taâ€™aalaa ni jedhe, â€œGabrichi kiyya badii hojjate, Gooftaa badii san araaramu fi badii saniif nama qabu (adabuu) akka isaaf jiru ni beeke. Ammas itti deebiâ€™uun badii hojjatee, â€œYaa Rabbii badii kiyya naaf araaramiâ€• jedhe. Rabbiinis tabaaraka wa taâ€™aalaa ni jedhe, â€œGabrichi kiyya badii hojjatee, Gooftaa badii araaramu fi badii saniif nama qabu akka isaaf jiru ni beeke.â€• Ammas itti deebiâ€™uun badii hojjatee, â€œYaa Rabbii badii kiyya naaf araaramiâ€• jedhe. Rabbiinis tabaaraka wa taâ€™aalaa ni jedhe, â€œGabrichi kiyya badii hojjatee, Gooftaa badii araaramu fi badii saniif nama qabu akka isaaf jiru beeke. Wanta feete hojjadhu, siif araaraame jira*.â€• Sahiih Muslim 2758 https://sunnah.com/qudsi40/33

â€œ*Wanta feete hojjadhu, siif araaraame jira.â€• Jechuun dogongoraan badii hojjattee yoo tawbattee fi araarama na kadhatte, siif araarama jechuudha. â€œWanta feete hojjadhuâ€• jechuun â€œbadii hojjadhuâ€• jechuu miti. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa badii irraa ni dhoowwa.

5-Duuti ykn Mallattoon Guyyaa Qiyaamaa dhufuun dura taâ€™uu

Tawbaan duuti goroorro gahuun dura taâ€™uu qaba. Yeroo duuti isatti dhuftee nafseen goroorro geessu, amma tawbadhe yoo jedhe, tawbaan isaa faayda hin qabu. Sababni isaas, filannoon osoo hin taâ€™in dirqamaan tawbate. Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aala) akkana jedha:

﴿وَلَيْسَتِ ٱلتَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ حَتَّىٰٓ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ ٱلْمَوْتُ قَالَ إِنِّى
تُبْتُ ٱلْـَٰٔنَ وَلَا ٱلَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ ۚ أُو۟لَـٰٓئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ١٨﴾

â€œ**Tawbaan warra hanga tokkoon isaaniitti duuti dhuftu badii hojjatanii â€˜Ani amma tawbadhe.â€™ Jedhanii fi isaannan kaafirota taâ€™anii duâ€™aniifis [tan qeebalamtu] hin taane. Warra san Nuti adaba laalleessa isaaniif qopheessine jirra.**â€• Suura An-Nisaa(4):18

Kana jechuun tawbaan gosoota namoota lamaan kanarraa hin qabeelamtu. 1ffaa-Hanga duuti itti dhuftuu nama badii hojjachuu itti fufee fi yeroo machiin duâ€™aa isa qabdu, â€˜Ani amma tawbadhe.â€• nama jedhuudha. 2ffaa-Nama kaafira taâ€™ee duâ€™eedha.
Akkasumas tawbaan aduun dhiyaan bahuun dura taâ€™uu qaba. Aduun dhiyaan bahuun mallattoolee Guyyaa Qiyaamaa gurguddoo keessaa tokko waan taateef, yeroo sanitti tawbaan fudhatama hin argatu.

Guduunfaa

âœ’Namni dukkanaa fi dhiphinnaa keessaa bahuun jireenya gammachuu barbaadu tawbah fi istighfaara isa barbaachisa. Sababni isaas, jireenya keessatti dukkanni, dhiphinnii fi rakkoon kan namatti buâ€™uuf sababa badii hojjataniitif. Rakkoo fi dhiphinna sababa badiitin nama tuqe kaasu kan dandaâ€™u Rabbiin qofa.
âœ’Kanaafu,Rabbiin dukkanaa fi dhiphinna namarraa akka kaasu, karaan hundarra gaariin gara Isaatti

deebiâ€™uun araarama kadhachuu fi toltuu hojjachuudha.
âœ•Buâ€™aa barbaadame tawbah irraa argachuuf namni ulaagaalee armaan gadi guutuu qaba:
1-Ikhlaasa-Rabbiif qofa jedhe tawbachuu
2-Badii irraa buqqaâ€™uu fi wanta bade fooyyessuu
3-Gaabbuu
4-Gara badiitti akka hin deebine ijjannoo qabaachu
5-Duuti ykn Mallattoon Guyyaa Qiyaamaa dhufuun dura tawbachuu
âœ• Badii irraa buqqaâ€™uu fi wanta darbee fooyyessun wantoota sadii of keessaa qaba:
1ffaaâ€“Badiin inni hojjataa ture nafsee ofii kan miidhu yoo taâ€™e, dafee badii san irraa buqqaâ€™uu fi dhiisu.
2ffaaâ€“Wanta isarratti dirqama taâ€™e kan dhiisu yoo taâ€™e, wanta san hojjachuu.
3ffaa-Badiin inni hojjataa ture haqa namootaatin kan wal qabatu yoo taâ€™e, haqa isaanii deebisuufi.
âœ•Arrabaan tawbadhe ykn astaghfirullah jedhanii badii hojjachuu itti fufuun hiika fi sharxii tawbaa kan faallessudha. Tawbaan nama kanaa tawbaa sobaa buâ€™aa wayitu hin buusne taati. Badii irraa buqqaâ€™uun dhugaan yoo hin tawbatin, wanta hojjateef ni adabama.

Kitaabban wabii
[1] https://www.almaany.com
[2] Tafsiir ibn Kasiir 5/301-302
[3] Commentary on the Forty Hadith of An-Nawawi jildii 2 fuula 781
At-Tawbatu Ilallah-fuula 23

Date Created
August 6, 2016
Author
admin